

Áp dụng phương pháp kế toán chi phí dựa trên mức độ hoạt động (ABC) tại Công ty Cổ phần Khóa Việt - Tiệp

Trần Xuân Giao

Khoa Kinh tế & Quản lý, Trường Đại học Điện Lực

Mặc dù luôn đứng trong hàng ngũ những nhà sản xuất khóa uy tín và lớn nhất cả nước nhưng Công ty cổ phần khóa Việt — Tiệp (Công ty) vẫn không ngừng thay đổi và hoàn thiện hơn nữa hệ thống quản trị chi phí. Việc thay đổi này làm tăng sức cạnh tranh của sản phẩm khóa đối với các sản phẩm cùng chủng loại khác của các nhà sản xuất trong và ngoài nước. Nhằm đưa ra những sản phẩm có chất lượng tốt, giá thành hợp lý ra thị trường, Hội đồng quản trị và Ban giám đốc của Công ty đã tìm hiểu, nghiên cứu và đưa vào áp dụng hệ thống kế toán chi phí dựa trên mức độ hoạt động (ABC).

1. Mô hình kế toán chi phí dựa trên mức độ hoạt động (ABC)

ABC là một phương pháp tính chi phí được 2 nhà kinh tế học Robin Cooper và Robert Kaplan đưa ra, phương pháp này được đưa ra nhằm khắc phục những hạn chế của phương pháp tính giá thành truyền thống. ABC ra đời nhằm đáp ứng sự cần thiết về thông tin chính xác của những nguồn lực bị tiêu hao bởi những sản phẩm, dịch vụ, khách hàng, kênh phân phối... Phương pháp này cũng được sử dụng để kiểm tra các hoạt động của doanh nghiệp và các hao tổn để tham gia vào quá trình sản xuất kinh doanh đó. Không chỉ vậy, đây còn là cách để các nhà quản trị có thể biết được một cách đầy đủ, chính xác các thông tin chi tiết về chi phí trong các hoạt động, căn cứ điều khiển phát sinh chi phí nhằm đưa ra các quyết định đúng đắn nhất cho doanh nghiệp. Thay cho việc sử dụng tỉ lệ tùy ý để phân bổ các chi phí, mô hình này xác định các mối quan hệ nhân - quả để phân bổ chi phí một cách khách quan. Khi chi phí của các hoạt động đã được xác định, chi phí của từng hoạt động được tính về mỗi sản phẩm trong phạm vi mà sản phẩm sử dụng hoạt động đó. Theo cách này, mô hình thường xác định các khu vực có tổng chi phí đơn vị cao và có thể hướng chú ý vào việc tìm cách giảm chi phí hoặc tăng giá bán đối với các sản phẩm có chi phí cao hơn. Tính phí dựa trên hoạt động có thể hữu dụng nếu tổng chi phí cao, các sản phẩm đa dạng theo độ phức tạp và các chi phí mua bán. Tính phí dựa trên hoạt động chuyển chi phí gián tiếp thành chi phí trực tiếp. Là một hệ thống quản lý chi phí chính xác hơn kế toán chi phí truyền thống, tính phí dựa trên hoạt động xác định các cơ hội cải thiện hiệu quả và hiệu năng của các qui trình kinh doanh bằng cách xác định chi phí "thực" của một sản phẩm hay dịch vụ.

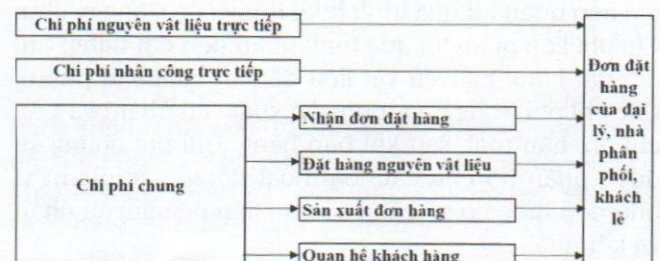
ABC là một phương pháp đo lường chi phí và mức độ thực hiện của các hoạt động có liên quan đến chu trình và đối tượng chịu phí. Phân bổ các chi phí dựa trên mức độ hoạt động và phân bổ chi phí đến các đối tượng chịu phí như là đơn đặt hàng, đại lý, nhà phân phối, khách hàng, sản phẩm, quá trình dựa trên mức độ sử dụng của chúng. Việc tìm ra các mối quan hệ để xác định được các tiêu thức phân bổ hoạt động.

Nhóm chi phí hoạt động tại công ty

Các loại chi phí	Tiêu thức phân bổ chi phí
Nhận đơn đặt hàng của đại lý, nhà phân phối và khách lẻ	Số lượng đơn hàng và số lượng hàng được đặt
Đặt hàng nguyên vật liệu, nhiên liệu	Số lượng nguyên vật liệu, nhiên liệu cần đặt
Sản xuất đơn hàng	Số giờ làm của công nhân, số giờ máy làm việc
Quan hệ khách hàng	Số lượng đại lý, nhà phân phối và khách lẻ

Tóm lại, ABC là một phương pháp phân bổ chi phí vào các hoạt động dựa trên mức độ sử dụng nguồn lực này của các hoạt động, sau đó chi phí các hoạt động được phân bổ đến các đối tượng chịu phí dựa trên mức độ sử dụng của các đối tượng đó.

Chi phí phân bổ vào sản phẩm

Theo mô hình ABC, trước hết tập hợp chi phí sản xuất chung cho các hoạt động của Công ty, sau đó tiến hành phân bổ chi phí của từng hoạt động vào đối tượng tính chi phí dựa trên mối quan hệ nhân quả giữa

hoạt động và đối tượng chịu chi phí.

Để áp dụng mô hình này cần xác định cụ thể có bao nhiêu hoạt động chính, nguồn lực được sử dụng để tạo ra sản phẩm dịch vụ. Do vậy, không tính chi phí nguồn lực vào đối tượng chịu chi phí khi đối tượng này không sử dụng nguồn lực đó. Quy trình tổ chức áp dụng mô hình ABC được thực hiện qua 5 bước sau:

Bước 1: Lựa chọn đối tượng chi phí và tiêu thức phân bổ chi phí

Bước 2: Xác định chi phí trực tiếp trong quá trình sản xuất sản phẩm

Bước 3: Xác định chi phí gián tiếp trong quá trình sản xuất sản phẩm

Bước 4: Phân bổ chi phí gián tiếp cho sản phẩm

Bước 5: Xác định chi phí sản xuất sản phẩm

2. Áp dụng mô hình ABC tại Công ty cổ phần khóa Việt – Tiếp

Bước 1: Lựa chọn đối tượng chi phí

Việc lựa chọn đối tượng chi phí là bước đầu tiên của quá trình áp dụng phương pháp ABC vào thực tiễn tại Công ty. Lựa chọn đối tượng chi phí chính xác sẽ làm cho các bước tiếp theo dễ dàng hơn. Căn cứ vào thực tiễn tại Công ty, đối tượng chi phí của Công ty là từng sản phẩm khóa được sản xuất ra.

Bước 2: Xác định chi phí trực tiếp trong quá trình sản xuất sản phẩm

Chi phí trực tiếp trong quá trình sản xuất sản phẩm là chi phí nguyên vật liệu trực tiếp và chi phí nhân công trực tiếp. Hiện nay các chi phí này Công ty đã xây dựng dự toán riêng cho từng loại sản phẩm riêng biệt, căn cứ vào chi phí thực tế phát sinh tại từng xí nghiệp (Cơ khí 1, Cơ khí 2, Cơ điện — sản phẩm mới, Việt Tiếp — Phức Thịnh và Lắp ráp) để điều chỉnh lại dự toán. Qua đó, tối thiểu hóa các chi phí trực tiếp tại Công ty.

Bước 3: Xác định chi phí chung trong quá trình sản xuất sản phẩm

Chi phí chung của Công ty bao gồm tất cả các chi phí liên quan tới quá trình hoạt động của Công ty như: Chi phí liên quan tới quá trình nhận đơn đặt hàng, Chi phí đặt hàng nguyên vật liệu để sản xuất sản phẩm, Các chi phí trong quá trình sản xuất sản phẩm và Các chi phí hậu mãi, sau khi bán hàng. Chi phí chung sẽ được phân bổ cho các loại hoạt động, các phạm vi phù hợp theo cơ sở của các mối liên hệ nguyên nhân và kết quả.

Bước 4: Lựa chọn tiêu thức phân bổ và tiến hành phân bổ chi phí chung

Khi xây dựng mô hình ABC tại Công ty, các thành viên trong tổ xây dựng đã thực hiện việc khảo sát ban

giám đốc, các phòng ban và từng xí nghiệp trong Công ty để có thể xác định được từng tiêu thức phân bổ chi phí chung. Tiêu thức phân bổ ở đây là thời gian sử dụng, là số lượng sản phẩm được sản xuất ra,... Chi phí chung sẽ được phân bổ cho từng hoạt động, từng đối tượng chịu chi phí. Cụ thể ở Công ty sẽ là theo từng đơn đặt hàng và theo từng lô sản phẩm (đối với sản phẩm bán lẻ).

Bước 5: Xác định chi phí sản xuất sản phẩm

Căn cứ vào những chi phí đã xác định (chi phí nguyên vật liệu trực tiếp và chi phí nhân công trực tiếp) và chi phí đã phân bổ (chi phí chung), Công ty sẽ tính được chi phí sản xuất của từng loại sản phẩm, từng lô sản phẩm và từng sản phẩm. Thông qua đó, Công ty không chỉ có thể đưa ra các phương án nhằm tối thiểu hóa chi phí sản xuất sản phẩm, mà còn có thể đưa ra được những sản phẩm có giá bán hợp lý và mang tính cạnh tranh cao.

Tóm lại, khi bắt đầu đưa vào hoạt động, hệ thống kế toán chi phí theo mức độ hoạt động sẽ làm tiêu hao nhiều chi phí hơn để duy trì so với hệ thống hạch toán chi phí truyền thống. Tuy nhiên, việc sử dụng mô hình ABC giúp ta có thể nhận biết được các hoạt động một cách dễ dàng hơn, đem lại được lợi ích đáng kể từ việc cải thiện quy trình hoạt động và tiết kiệm chi phí./.

Tài liệu tham khảo

Kaplan, R. S. và A. A. Atkinson, (1998), “Cost-Based Decision Making”. Chương trong Advanced Management Accounting. Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey;

Judith J. Baker, Activity-based costing and activity-based management for health care;

Nguyễn Hải Hà, (2016), “Xây dựng mô hình kế toán chi phí hiện đại chi doanh nghiệp ngành dệt may Việt Nam”, Tạp chí Tài chính kỳ II, số tháng 7/2016

Trần Xuân Giao, (2017). “Kế toán hàng tồn kho tại Công ty cổ phần khóa Việt — Tiếp”, Luận văn Thạc sĩ, ĐH Thương Mại.